Evropski parlament
2024-2029

Odbor za ribištvo

2026/2074(INI)

17.6.2026

OSNUTEK POROČILA

o večletnem načrtu za ribolov, ki izkorišča pridnene staleže v zahodnem Sredozemskem morju
(2026/2074(INI))

Odbor za ribištvo

Poročevalka: Carmen Crespo Díaz

VSEBINA

Stran

OBRAZLOŽITEV – POVZETEK DEJSTEV IN UGOTOVITEV 3

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA.....5

PRILOGA: IZJAVA O PRISPEVKIH 10

OBRAZLOŽITEV – POVZETEK DEJSTEV IN UGOTOVITEV

Ribolov v Sredozemlju je del evropske zgodovine, kulture in identitete. Sredozemske obalne skupnosti že stoletja gradijo svoj gospodarski in družbeni razvoj na ribolovni dejavnosti, ki ne zagotavlja le kakovostne hrane milijonom državljanov Evropske unije, temveč prispeva tudi k teritorialni koheziji, zaposlovanju ter ohranjanju globoko zakoreninjenega znanja in tradicij.

S sprejetjem Uredbe (EU) 2019/1022 o vzpostavitvi večletnega načrta za ribolov, ki izkorišča pridnene staleže v zahodnem Sredozemskem morju, je bila obravnavana potreba po tem, da se obnovijo nekateri staleži rib, ki so pod pritiskom. Cilj trajnostnega izkoriščanja morskih virov je skupen sektorju, državam članicam in evropskim institucijam. Vendar so izkušnje po več kot petih letih izvajanja pokazale, da ima sedanji regulativni okvir precejšnje omejitve, ki jih je treba temeljito in nujno revidirati, da bi dosegli skupni cilj EU glede večje konkurenčnosti na vseh področjih.

V tem obdobju se je sredozemska flota izjemno trudila, da bi se prilagodila. Ribiči so sprejeli, da se je ribolovni napor postopoma zmanjšal, utrpeli so velike gospodarske stroške in vložili precejšnja sredstva, da bi bile njihove dejavnosti bolj trajnostne. Da je sektor zavezan ohranjanju virov in zmanjšanju svojega vpliva na okolje, dokazuje to, da je uvedel bolj selektivna orodja in leteča vrata, uporablja bolj selektivne mrežne vreče, vpeljal pa je tudi druge tehnične izboljšave. Tako bo lahko še naprej izvajal svojo dejavnost, s katero se preživlja na tisoče ribiških podjetij v Sredozemlju, od katerih je večina v lasti delovno aktivnih družin.

Zaradi teh prizadevanj so bili pri nekaterih staležih doseženi pozitivni rezultati. Vendar je praktično izvajanje načrta razkrilo tudi velike gospodarske in socialne težave. Stalno zmanjševanje ribolovnih dni je v številnih primerih privedlo do tega, da se je dejavnost plovil približala najnižjim pragovom donosnosti ali je celo pod njimi, kar ogroža preživetje ribiških podjetij, generacijsko pomladitev in ohranjanje delovnih mest v obalnih skupnostih.

V tej oceni je poudarjeno, da se pri metodologiji, ki se trenutno uporablja v okviru večletnega načrta, še naprej daje prednost biološkim kazalnikom, ne da bi se v zadostni meri upoštevale socialno-ekonomske posledice, ki izhajajo iz odločitev o upravljanju. Skupna ribiška politika temelji na treh neločljivih stebrih: okoljski, gospodarski in socialni trajnostnosti. Nobenega od teh stebrov ni mogoče razvijati ločeno.

Poročevalka je še posebej zaskrbljena zaradi uporabe pojma „najranljivejši stalež“, kar je privedlo do togega sistema upravljanja napora, ki temelji na logiki t. i. vrst, ki omejujejo ribolov. Pri tem pristopu ni ustrezno odražena stvarnost mešanega ribolova v Sredozemlju, za katerega sta značilna hkratni ulov več vrst ter velika operativna raznolikost med regijami in segmenti flote.

V poročilu je zato predlagana ambiciozna reforma uredbe, da bi njeno delovanje prilagodili dejanskim značilnostim ribištva v Sredozemlju. Med predlaganimi spremembami so črtanje opredelitve „najranljivejšega staleža“, izrecno upoštevanje socialno-ekonomskih meril pri odločanju in dodeljevanju ribolovnih dni ter reforma člena 4, da se v celoti prizna mešana narava tega ribolova.

Predlaga se tudi uvedba mehanizmov prilagodljivosti, ki že obstajajo v drugih večletnih

načrtih Evropske unije, vključno s stabilizatorji, ki omejujejo letno zmanjšanje ribolovnega napora, medletnimi prenosi in predvidljivejšimi sistemi upravljanja, ki podjetjem omogočajo srednje- in dolgoročno načrtovanje dejavnosti in naložb.

Posebno pozornost je treba nameniti tudi specifičnemu položaju nekaterih vrst ribolova. Ribolov rdeče-modre kozice je odličen primer prezapletene regulacije, saj zanj veljajo sistem kvot in omejitve ribolovnih dni. Ta dvojna omejitev je povzročila velike gospodarske in operativne težave, zato se v poročilu poziva k njeni takojšnji odpravi.

Da bi se ribištvo v Sredozemlju bolje upravljalo, je treba utrditi tudi znanstveno podlago za odločitve. Razpoložljivost zanesljivih podatkov, usklajevanje med nacionalnimi, evropskimi in regionalnimi znanstvenimi organi ter sodelovanje z Generalno komisijo za ribištvo so nepogrešljivi pri sprejemanju preglednih in informiranih odločitev. Prav tako je treba pred razmislekom o nadaljnjem zmanjšanju ribolovnih možnosti ustrezno oceniti dejanske učinke že sprejetih ukrepov.

Trajnostnost ribištva v Sredozemlju ni odvisna le od evropskih flot. Nadaljevanje nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova v Sredozemlju ter razlike v skladnosti med obalnimi državami ustvarjajo nelojalno konkurenco in ogrožajo prizadevanja evropskih ribičev. V poročilu se zato poziva, naj se povečajo regionalno sodelovanje, vloga Generalne komisije za ribištvo v Sredozemlju ter zmogljivosti za nadzor, inšpekcijske preglede in spremljanje v okviru držav članic in Evropske agencije za nadzor ribištva.

Ribištvo je tudi strateški sektor Evropske unije. V geopolitičnih razmerah, ki jih zaznamuje vse večji pomen strateške avtonomije in prehranske varnosti, je evropska ribiška proizvodnja zelo močan adut, ki ga je treba zaščititi in okrepiti. Ohranjanje sodobne, konkurenčne in trajnostne flote je osnovni pogoj, da se zmanjša odvisnost od uvoza iz tretjih držav, evropski potrošniki pa oskrbujejo z visokokakovostnimi ribiškimi proizvodi.

Poročevalka meni še, da je treba prihodnjo revizijo večletnega načrta za zahodno Sredozemlje izvesti v okviru širših prizadevanj za poenostavitev in posodobitev skupne ribiške politike. Evropska zakonodaja mora še naprej zagotavljati trajnostnost virov, vendar mora biti tudi bolj razumljiva, sorazmerna in prilagojena operativni stvarnosti sektorja. Konkurenčnost evropske flote, generacijska pomladitev, inovacije in ekonomska donosnost morajo biti ponovno v središču ribiške politike EU.

Namen tega poročila je prispevati k temu cilju z uravnoteženim predlogom, ki združuje okoljsko trajnostnost, ekonomsko vzdržnost in socialno kohezijo, s čimer se zagotavlja prihodnost sredozemskega ribištva in skupnosti, ki so od njega odvisne.

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

o večletnem načrtu za ribolov, ki izkorišča pridnene staleže v zahodnem Sredozemskem morju
(2026/2074(INI))

Evropski parlament,

– ob upoštevanju večletnega načrta za ribolov, ki izkorišča pridnene staleže v zahodnem Sredozemskem morju,

– ob upoštevanju člena 3(3) Pogodbe o Evropski uniji (PEU), členov 4, 43(3) in 191 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) ter člena 37 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah,

– ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 1380/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2013 o skupni ribiški politiki in o spremembi uredb Sveta (ES) št. 1954/2003 in (ES) št. 1224/2009 ter razveljavitvi uredb Sveta (ES) št. 2371/2002 in (ES) št. 639/2004 ter Sklepa Sveta 2004/585/ES (v nadaljnjem besedilu: SRP),

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2019/1022 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o vzpostavitvi večletnega načrta za ribolov, ki izkorišča pridnene staleže v zahodnem Sredozemskem morju, in spremembi Uredbe (EU) št. 508/2014,

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2019/1241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o ohranjanju ribolovnih virov in varstvu morskih ekosistemov s tehničnimi ukrepi, o spremembi uredb Sveta (ES) št. 2019/2006, (ES) št. 1224/2009 ter uredb (EU) št. 1380/2013, (EU) 2016/1139, (EU) 2018/973, (EU) 2019/472 in (EU) 2019/1022 Evropskega parlamenta in Sveta ter o razveljavitvi uredb Sveta (ES) št. 894/97, (ES) št. 850/98, (ES) št. 2549/2000, (ES) št. 254/2002, (ES) št. 812/2004 in (ES) št. 2187/2005,

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2023/2053 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. septembra 2023 o vzpostavitvi večletnega načrta upravljanja za modroplavutega tuna v vzhodnem Atlantiku in Sredozemskem morju, spremembi uredb (ES) št. 1936/2001, (EU) 2017/2107 in (EU) 2019/833 ter razveljavitvi Uredbe (EU) 2016/1627,

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2023/2842 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. novembra 2023 o spremembi Uredbe Sveta (ES) št. 1224/2009, uredb Sveta (ES) št. 1967/2006 in (ES) št. 1005/2008 ter uredb (EU) 2016/1139, (EU) 2017/2403 in (EU) 2019/473 Evropskega parlamenta in Sveta glede nadzora ribištva,

– ob upoštevanju poročila o stanju ribištva v Sredozemskem in Črnem morju, ki ga je pripravila Generalna komisija za ribištvo v Sredozemlju pri Organizaciji OZN za prehrano in kmetijstvo,

– ob upoštevanju Direktive 2008/56/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne

17. junija 2008 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju politike morskega okolja (okvirna direktiva o morski strategiji),

– ob upoštevanju Direktive 2014/89/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. julija 2014 o vzpostavitvi okvira za pomorsko prostorsko načrtovanje (direktiva o pomorskem prostorskem načrtovanju),

– ob upoštevanju poročila o socialni razsežnosti skupne ribiške politike (STECF 20-14) z dne 10. decembra 2020, ki ga je pripravil Znanstveni, tehnični in gospodarski odbor za ribištvo,

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 11. maja 2023 z naslovom Za močan in trajnosten sektor alg EU,

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 19. januarja 2023 o položaju malega ribolova v EU in obetih za prihodnost,

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 18. januarja 2024 o trenutnem stanju izvajanja skupne ribiške politike in obetih za prihodnost,

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 5. junija 2025 z naslovom Evropski pakt za oceane (COM(2025) 0281),

– ob upoštevanju poročila Enrica Lette iz aprila 2024 z naslovom *Much more than a market* (Veliko več kot trg),

– ob upoštevanju poročila Maria Draghija z dne 9. septembra 2024 z naslovom *The future of European competitiveness* (Prihodnost evropske konkurenčnosti),

– ob upoštevanju političnih usmeritev naslednje Evropske komisije za obdobje 2019–2024, objavljenih 18. julija 2024,

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 29. januarja 2025 z naslovom Kompas za konkurenčnost za EU (COM(2025)0030),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 16. oktobra 2025 z naslovom Pakt za Sredozemlje – eno morje, en pakt, ena prihodnost,

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 6. junija 2025 z naslovom Trajnostni ribolov v EU: trenutno stanje in usmeritve za leto 2026 (COM(2025)0296),

– ob upoštevanju člena 55 Poslovnika ter člena 1(1)(e) in Priloge 3 sklepa konference predsednikov z dne 12. decembra 2002 o postopku pridobitve dovoljenja za pripravo samoiniciativnih poročil,

– ob upoštevanju poročila Odbora za ribištvo (A10-0000/2026),

A. ker je Sredozemsko morje ena najbolj raznolikih morskih regij na svetu, ki podpira obalne skupnosti in gospodarstva, ki so že tisočletja odvisna od ribištva, zibelka civilizacij in temeljni steber evropske kulturne, zgodovinske in gospodarske identitete;

B. ker je sredozemski ribiški sektor bistven za zaposlovanje, teritorialno kohezijo in

prehransko varnost v EU;

C. ker se je ribolovni napor ribiških flot v Sredozemlju v zadnjih sedmih letih bistveno zmanjšal in ker je v nekaterih segmentih, kot je španska flota plovil z vlečnimi mrežami, to zmanjšanje preseglo 44 %;

D. ker si je ribiška flota, zlasti v Sredozemlju, močno prizadevala za prilagajanje in inovacije v smeri bolj trajnostnih praks, zlasti v segmentu vlečnih mrež;

E. ker so izravnalni ukrepi, ki se uporabljajo za sredozemsko floto, prispevali k delni ublažitvi socialno-ekonomskih učinkov zmanjšanja ribolovnega napora, čeprav ne zadostujejo za zagotovitev dolgoročne sposobnosti preživetja sektorja;

F. ker sta STECF in GFCM opozorila, da še vedno obstajajo velike vrzeli v znanstvenih podatkih o pridnenih staležih v Sredozemlju, zaradi česar jih je težko ustrezno oceniti;

G. ker je povezovanje ribolovnega napora z najranljivejšim staležem dejansko ustvarilo vrste, ki omejujejo ribolov, kar je nesorazmerno vplivalo na mešani ribolov in ekonomsko vzdržnost sektorja;

H. ker je večletni načrt za zahodno Sredozemlje po petih letih izvajanja prinesel mešane rezultate s pozitivnimi znaki obnovitve za nekatere staleže, kot je dolgoostna rdeča kozica, medtem ko drugi, zlasti oslič kot najranljivejši stalež, kažejo počasnejše okrevanje;

I. ker večletni načrt za zahodno Sredozemlje ne vključuje medletne prožnosti in stabilizacijskih mehanizmov iz drugih večletnih načrtov EU, kar povzroča pravno negotovost in gospodarsko nepredvidljivost;

J. ker so zaradi mešane ribolovne narave Sredozemlja, kjer se hkrati lovi več vrst, potrebni prilagodljivi ukrepi upravljanja, ki upoštevajo selektivnost flote, inovacije na področju ribolovnega orodja in socialno-ekonomsko odpornost;

K. ker nezakoniti, neprijavljeni in neregulirani ribolov ter dejavnosti flot tretjih držav v Sredozemlju še vedno niso dovolj nadzorovani, kar negativno vpliva na ribolovne staleže in konkurenčnost evropske flote;

L. ker je treba povečati privlačnost ribiškega sektorja, da bi zagotovili generacijsko pomladitev, izboljšali njegovo konkurenčnost in zagotovili njegovo sposobnost preživetja;

M. ker je Evropski sklad za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo bistven za izboljšanje trajnostnosti in konkurenčnosti sektorja ribištva in akvakulture, podpiranje lokalnih akcijskih skupin za ribištvo in krepitev razvoja obalnih skupnosti, zato bi ga bilo treba ohraniti kot namenski sklad z ustreznim financiranjem;

Reforma večletnega načrta za zahodno Sredozemlje

1. poziva Komisijo, naj do 1. decembra 2026 predstavi zakonodajni predlog za celovito reformo Uredbe (EU) 2019/1022, tako da spremeni naslednje vidike:

   A) nadomesti obstoječa pravila o zmanjšanju napora iz člena 4(3) s posebnim

pristopom k upravljanju mešanega ribolova, kot se uporablja v drugih večletnih načrtih, in opusti omejitev ribolovnih dni zaradi vrst, ki omejujejo ribolov;

B) uvede mehanizme prilagodljivosti, kot je vsakoletni prenos vsaj 10 % ribolovnih možnosti, in vzpostavi dvoletne cikle upravljanja napora, da se ribičem in predelovalnim sektorjem zagotovi dolgoročna predvidljivost;

C) zagotovi stabilizatorje, ki omejujejo zmanjšanje in povečanje števila dni na 20 %, pod pogojem, da je presežen najnižji prag donosnosti, in sicer z izrecno vključitvijo socialno-ekonomskega vpliva v odločanje (člen 3);

2. pozdravlja poziv k predložitvi dokazov za oceno učinka večletnega načrta, ki ga je Komisija objavila 26. maja 2026, in njeno zavezo, da bo ocenila socialno-ekonomske učinke izvedenih ukrepov;

3. poziva Komisijo, naj se pred sprejetjem dodatnih omejitev obvezno posvetuje z vsemi ustreznimi deležniki, zlasti s svetovalnim svetom za Sredozemsko morje, regionalnimi znanstvenimi organi, ribiškimi organizacijami in predelovalno industrijo;

4. poziva Komisijo, naj nujno pregleda poseben položaj ribolova rdeče-modre kozice, ki je edina vrsta, za katero hkrati veljata dva prisilna ukrepa, kot so sistem kvot in omejitve ribolovnih dni, da bi odpravili dvojno regulativno breme, ki je še posebej resno vplivalo na gospodarsko in operativno vzdržnost tega ribolova v zahodnem Sredozemlju;

Krepitev upravljanja ribištva v Sredozemlju: znanost, spremljanje in regionalno sodelovanje

5. poziva Komisijo in države članice, naj okrepijo usklajevanje znanstvenih raziskav na področju ribištva z najnovejšimi podatki na evropski, nacionalni in regionalni ravni, izboljšajo interoperabilnost in izmenjavo med podatkovnimi zbirkami EU, GFCM in nacionalnih tehničnih inštitutov;

6. je globoko zaskrbljen zaradi poročil o nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu, ki ga tretje države izvajajo v sredozemskih vodah, vključno z izključnimi ekonomskimi conami držav članic; poudarja, da je treba ustanoviti Evropski urad za nadzor uvoza, da bi preprečili vstop proizvodov iz nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova na notranji trg;

7. poziva Komisijo, naj okrepi regionalno sodelovanje z vključitvijo večletnega načrta za zahodno Sredozemlje v širši okvir sosedske politike EU; pozdravlja cilje pakta za Sredozemlje za okrepitev sodelovanja na področju upravljanja, nadzora, inšpekcijskih pregledov, spremljanja in nadzora ribištva v boju proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu;

Zagotavljanje pravične podpore sredozemskemu ribištvu

8. poziva Komisijo in države članice, naj dodelijo namenski proračun v višini vsaj 7290 milijard EUR za podporo posodobitvi in obnovi flote (vključno s selektivnim ribolovnim orodjem, nizkoemisijskimi motorji, digitalnim spremljanjem), začasnemu prenehanju dejavnosti in programom gospodarske diverzifikacije;

9. poziva Evropsko komisijo, naj predstavi zakonodajni sveženj za poenostavitev, da bi zagotovila konkurenčnost skupne ribiške politike, vključno s ciljno usmerjeno revizijo uredbe o večletnem načrtu za pridnene staleže v zahodnem Sredozemlju, ki bo vključevala spremembe in prilagoditve, opredeljene v tem poročilu;

10. poziva Komisijo, naj pred uvedbo nadaljnjega zmanjšanja ribolovnih možnosti zagotovi dovolj časa, da bodo že sprejeti ukrepi prinesli merljive rezultate in da bodo ustrezno ocenjeni njihovi biološki, gospodarski in socialni učinki;

11. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji.

PRILOGA: IZJAVA O PRISPEVKIH

Poročevalka v skladu s členom 8 Priloge I Poslovnika izjavlja, da je v svoje poročilo vključila prispevke k zadevam, ki se nanašajo na temo dokumenta, ki jih je med pripravo osnutka poročila prejela od naslednjih zastopnikov interesov, ki spadajo na področje uporabe Medinstitucionalnega sporazuma o obveznem registru za preglednost[1], ali zastopnikov javnih organov tretjih držav, vključno z njihovimi diplomatskimi predstavništvi in veleposlaništvi:

1. Zastopniki interesov, ki spadajo na področje uporabe Medinstitucionalnega sporazuma o obveznem registru za preglednost
Europêche
EBFA
CEPESCA
FNCP
FAAPE – Federación Andaluza de Asociaciones Pesqueras
FACOPE
Coldiretti Pesca
AndMuPes
FENAPA
EJF
EBCD
2. Zastopniki javnih organov tretjih držav, vključno z njihovimi diplomatskimi predstavništvi in veleposlaništvi
Jih ni.

Priprava tega seznama je v izključni pristojnosti poročevalke.

Če so na seznamu navedene fizične osebe z imenom ali njihovo funkcijo ali z obema, poročevalka izjavlja, da je zadevne fizične osebe seznanila z obvestilom Evropskega parlamenta o varstvu podatkov št. 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), v katerem so opredeljeni pogoji, ki veljajo za obdelavo njihovih osebnih podatkov, ter pravice, povezane s to obdelavo.

[1] Medinstitucionalni sporazum z dne 20. maja 2021 med Evropskim parlamentom, Svetom Evropske unije in Evropsko komisijo o obveznem registru za preglednost (UL L 207, 11.6.2021, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj)